La Lomce redueix dràsticament la presència a l'aula d'una matèria que ja estava en hores baixes

IU ANDRÉS LUARNA Barcelona diari ARA | Actualitzada el 18/01/2014

FORMAR CIUTADANS Més enllà dels continguts de cultura filosòfica, els docents reivindiquen el paper de la filosofia en la formació de ciutadans lliures i crítics. La disminució de càrrega lectiva posa ara clarament en risc aquest aprenentatge.

El pensament filosòfic s'allunya de l'educació secundària. Tot i els esforços del professorat de la matèria, els successius canvis legislatius han anat reduint la presència de la filosofia a les aules i l'han arraconat a favor d'altres assignatures com la història, la ciència i l'economia. Ara, amb la llei orgànica per a la millora de la qualitat educativa (Lomce), l'assignatura rep una estocada gairebé definitiva.

El tractament de la filosofia a l'ESO i el batxillerat, que amb la nova llei passa de tres assignatures obligatòries a només una, "s'emmarca en el descrèdit de les humanitats i en la tendència mercantilista de l'educació", apunta Daniel Gamper, professor de filosofia política de la UAB i columnista de l'ARA. Joaquim Valdivielso, vicedegà dels estudis de filosofia de la UIB, coincideix amb aquest plantejament: "Forma part del menyspreu de les assignatures que no encaixen en la visió empresarial de l'ensenyament que impulsa aquest govern". Per Valdivielso, però, la reforma del PP "no només és neoliberal, sinó clarament espanyolista i catòlica". Considera que darrere del currículum de la Lomce, que reforça la importància de la llengua castellana i la història d'Espanya, hi ha una clara voluntat d'uniformització dels alumnes de l'Estat. I pel que fa a la religió, que serà l'alternativa a l'assignatura optativa d'ètica a l'ESO, hi veu una intenció simbòlica "d'afirmar públicament la presència de la religió en l'ensenyament".

Un ministeri poc dialogant

Associacions filosòfiques com la Societat Catalana de Filosofia (SCF) i la Xarxa Espanyola de Filosofia (REF) fa anys que treballen per garantir la presència de la matèria en els estudis secundaris, però asseguren que mai havien topat amb un ministeri tan poc disposat a negociar com el de José Ignacio Wert. "Hi havia sectors del PP que coincidien amb nosaltres i

veien aberrant això d'eliminar la filosofia, però l'autoritat del ministre ha passat per sobre", lamenta Ramon Moix, membre de la SCF. A instàncies de les associacions, el Parlament de Catalunya va aprovar unànimement, el novembre passat, una resolució favorable a l'obligatorietat de la filosofia a l'ensenyament. El text va ser proposat, paradoxalment, per la diputada popular María José García Cuevas. "Compartíem els punts de l'associació i vam presentar esmenes internes al partit, però no ens ho van acceptar", reconeix García. Però assegura que el ministeri no ha menyspreat la filosofia, sinó que l'ha hagut d'excloure per no envair competències autonòmiques. Segons la diputada, en la quota d'assignatures de l'Estat es van prioritzar altres matèries perquè "l'enfocament del batxillerat a la Lomce no és seguir formant en valors, sinó preparar per a l'èxit universitari".

Una matèria necessària

Els docents rebutgen aquesta concepció instrumental del batxillerat i reivindiquen l'espai de reflexió i les habilitats transversals que proporcionen els estudis de filosofia. Josep Sanllehí, professor de secundària, n'enumera algunes: "Esperit crític, raonament abstracte, obertura mental i sistematització". Una actitud filosòfica que només es pot exercitar "llegint, escrivint, pensant i raonant". I per això no n'hi ha prou amb dues hores a la setmana.

Manifest de l'IEC en defensa de les humanitats

Professors i intel·lectuals de diverses disciplines han presentat aquesta mateixa setmana a l'Institut d'Estudis Catalans (IEC) el manifest *Unes humanitats amb futur*. Els firmants, entre els quals hi ha el sociòleg Salvador Giner, la catedràtica d'ètica Victòria Camps i el filòsof i teòleg Francesc Torralba, lamenten que el foment de la ciència, la tecnologia i la informació dels últims anys ha anat en detriment de les humanitats. I adverteixen que "allunyar-se de les humanitats empobreix i aïlla". El document, que van fer arribar a la consellera d'Ensenyament, Irene Rigau, convida a aprofitar l'esfera tecnològica imperant per eixamplar la circulació de la cultura humanística. I fa una sèrie de propostes per reintroduir l'interès per les disciplines humanístiques a tots els nivells educatius i als mitjans de comunicació. Propostes per frenar un retrocés de les humanitats que "comporta l'empobriment del pensament, la precarietat del discurs ètic i la pèrdua de cohesió de la civilització".